

KOOPERATİFÇİLİĞİN EVRENSELLİĞİ¹

Çeviren :

Adlowe LARSON²

Ass. Dr. Rıdvan KARALAR

Acaba Dünya çevresinde kooperatifler için genel olan, herhangi bir ilke, uygulama yada eylem bulunmakta mıdır? Bütün kıtalar ve ülkeler için geçerli, kooperatifçiliğin örgütlenmesi ve yürütülmesini saptayan ön ilkeler var mıdır? Ülkeler arasındaki farklılıklar, kooperatif kavramının toplumun gelişmekte olan kesimleriyle kolaylıkla uyumlaştırılabileceği biçimde küçük müdür? Yoksa, böyle toplumlarda tersine geleneksel kooperatiflerin yeri bulunmamakta mıdır? Yoksa, bu iki uç arasında kooperatif eylem ve olasılık bakımından değişen derecelerde farklılıklar ve benzerliklerden söz edilebilir mi?

Bu inceleme, yukardaki sorulara şu noktaları ortaya koyarak yanıt aramaya çalışacaktır : 1) Gelişmekte olan ülkelerde kooperatiflerin kamusal çevresi 2) Kooperatifçiliğin kavram, ilke ve amaçlar açısından görünümü 3) Kooperatiflerin faaliyetler ve faaliyetler ve faaliyetler.

DIŞ ÇEVRE

Dış çevre, fiziksel, toplumsal, politik ve ekonomik bölümleri kapsar. Toplumsal ve ekonomik değişkenlerin tartışılmasında burada yer verilmeyecektir. Ayrıca, kooperatiflerin faaliyet gösterdikleri politik ortam ilişkin bilgiler çok az olmaktadır.

(1) «Universalites of Cooperatives» adıyla, yazarın 1967 yılındaki bir seminerde verdiği tebliğden alınmıştır.

(2) Adlowe Larson, Wisconsin Üniversitesinde «Uluslararası Kooperatifçilik Eğitim Merkezinde» başkanlık yapmaktadır.

Hükümetin Felsefesi

Tanım olarak kooperatif, demokratik bir örgüttür. Ulusal düzeyde demokrasi yoksa, demokrasinin yörel düzeyde işleminde de büyük güçlükler ortaya çıkacaktır. Böyle bir durumda, kooperatif üyeleri kendi çıkarlarıyla çelişen noktalarda, hiç bir zaman hükümet politikasının karşısında olamaz, herhangi bir eylem bulunamazlar. Gita Singh şunları söylemiştir³: «Kooperatifleşmenin başarısı için, sorumlu ve tutarlı olan demokratik bir hükümet biçimi gereklidir. Bu durum, bireysel girişimi ve sorumluluk duygusunu geliştirici bir ortam yaratır. Bazı hükümetler demokratik bir yapıya sahipmiş gibi görünmelerine karşılık; totaliter bir hükümet gibi toplumsal yaşamın bütün yönlerini sınırlandırmalarla denetleyebilirler. Bunlar, yukardan planlama yaparak, şu yada bu şekildeki zorlamalarla bu planları uygulama yolunda çaba gösterirler. Bu, ekonomik gelişim çizgisinin tarihi incelendiğinde ortaya çıkan bir gerçektir.»

Yasallaşmanın Sağlanması

Başarılı bir kooperatif örgütünün ön koşulu, kuruluşu yasal bir ayrıcalığa kavuşturulmaktadır. Bu, belirli işlevleri görebilmek belirli yasal sözleşmelere girebilmek gibi olanakları sağlayacaktır. ABD'nde her eyaletin ayrı kooperatifler yasası bulunmaktadır. Öbür ülkelerde ise, genellikle kooperatiflerin ayrı bir yasal yeri vardır. Hangi biçimde olursa olsun, kooperatifler amaçlarıyla, yapılarıyla, faaliyet yöntemleriyle ve finansmanlarıyla ilgili özel koşulları içeren bir yapıda olmalıdır. Kooperatif eylemlerin baskı altında bulundurulduğu yada işletilmediği ortamlarda, kooperatiflerin bu koşulları karşılaması güçleşmektedir.

Hükümetlerin Payı

Hükümetlerin çok azı, kooperatiflere yardımcı olacak yada kuruluşlarını kolaylaştıracak hükümleri gözetmeyerek, «bırakınız yapsınlar» (laissez-faire) ilkesine göre hareket ederler. Bu alandaki genel uygulama, kooperatif önder ve yöneticilerini eğitecek okullar açarak, kooperatifleşmeye yardımcı olacaktır. Gelişmiş ülkelere

(3) Gita P. Singh, «Rural Industrialization: A Process of Building an Agro-industrial Society,» *Handbook of the Eighth Cooperative Seminar* (Madison, Wis.: International Cooperative Center, 1967), s. 6.

rin bazılarında, kamu fonlarının önemli bir bölümü bu konudaki araştırmalara yatırılmaktadır. Ayrıca, ülkelerin çoğunda hükümetler, düşük faizle borç verme ve bağışta bulunmanın yanı sıra, bir çok işletmelerde kooperatiflere ayrıcalıklar sağlarlar. Öte yandan, hükümetlerin doğrudan doğruya kooperatifleri örgütlediği ve gelişmekte olan ülkelerde kooperatiflerin yönetimi için yol göstericilik yaptığı da rastlanılmayan bir uygulama değildir. Bu Japonya, Taiwan, Malezya, Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerin başvurdukları bir uygulamadır. Bununla birlikte, hükümetlerin kooperatifleri örgütlemesi, finanslaması; daha gerçek bir deyişle, kooperatiflerin yaşam ve ölümünü denetlemesi, bu tür kuruluşların kooperatif mi yoksa hükümetin bir aracı mı olduğu noktasında tartışma yaratmaktadır.

Sorulması gereken asıl soru, belki de şu olmaktadır : «Acaba kooperatiflerin bu tür bir hareketle başlatılması zorunluğunun duyulması neden ileri gelmektedir?». Bunun ana nedeni, tarımsal kesimdeki kaynakların çok sınırlı olması ve çok az kooperatifin hükümete dayanmaksızın küçük üreticiler tarafından kurulabilmesidir.

Hükümet, ülkenin tüm finansal kaynaklarını denetim altında bulundurabilir ve ülkede en iyi biçim yetişmiş uzmanları, hükümetin belirli aşamalarında yer alma eğilimleri nedeniyle denetleyebilir. Bu bakımdan, hükümet yetkililerinin kooperatifleri denetlediklerine ve hatta doğrudan doğruya yönettiklerine rastlayabiliriz. Üyelerin zamanla deneylerini arttırmaları ve bilgilerini geliştirmeleri gerçeğine ulaşıldıktan sonra, bu denetimin giderek hükümetten halka doğru geçtiğini söyleyebiliriz.

KOOPERATİF İLKELERİ

Rochdale öncüleri, bir dizi kooperatifçilik ilkesi belirlemişler ve bunlar çok az değişikliklere uğrayarak günümüzde, kooperatiflerin örgütlenmesinde ve geliştirilmesinde; bu arada kooperatifin tam bir tanımının verilmesinde geçerliliklerini sürdürmüşlerdir. Bu, kooperatiflerin evrenselliğini gösteren bir belirti olmaktadır. Yerleşimi göz önünde bulundurulmadan, kooperatifçiliğin temel ilkelerine uyan herhangi bir örgüt, kooperatif olarak tanımlanabilir. Tanım sorununun yanı sıra, bu ilkelerin çoğunun, faaliyet

açısından önemli olması ve örgütün davranışsal özelliklerini belirlemesi noktalarını gözden ırak tutmamak gerekir. Bu açıdan 3 anahtar ilke önem kazanır :

1. Demokratik denetim
2. Kapital yatırımlarına sınırlı gelir
3. Kooperatiflerin iş hacmine yada üyelerin alış veriş hacmine göre artırımların ödenmesi.

Bir örgütün kooperatif olup olmadığının belirlenmesinde, en azından yukarıdaki üç ilke temel ölçüt sayılmaktadır⁴.

BİR KOOPERATİFİN ANA VE İKİNCİL AMAÇLARI

Kooperatiflerin örgütlenmesi, sosyo-ekonomik durumun gösterdiği gelişmelerin kaçınılmaz bir sonucudur. Varolan koşulları sürdürmek isteyen hiç bir birey, yürürlükteki kuruluşları zedeleyecek olan yeni örgütlerin kurulmasına destekçi olmaz. Oysaki, önceden kurulmuş özel perakendecilerin yada toptancıların aşılma istenmesi yada daha değişik üretim teknikleri kullanmak ve üretim eylemlerinde daha değişik fiziksel girdilere yer vermek istediklerinin üste çıkması durumunda, yeni örgütlenmelere, değişimlere başvurma zorunluğu doğmaktadır. Bu açıdan kooperatifçilik, çoğu alanlar için yenilik getiren bir örgütlenme biçimi olmaktadır. Bu, yalnızca yukarıda belirtilen, demokratik denetim, kapitale sınırlı faiz ve artırımların alış veriş temeline göre paylaşılması biçimindeki üç kuralın uygulanması değil; bunun yanı sıra, bazı ek ilkelere de yer veren eylemlere girilmesi anlamını taşımaktadır. Kooperatifçiliğin yeni anlamlara bürünmesi, bir çok kişinin başka etkenlerin olumsuzluğuna bakmadan bu örgüte girmesine yol açabilecektir.

Kooperatiflerin Temel Amaçları

Kooperatiflerin, yalnızca kurulmuş olmak için örgütlenildiklerine çok seyrek olarak rastlanır. Tarımsal kooperatifler, şu

(4) Ülkelerin çoğunluğunda bir örgütün kooperatif sayılabilmesi için, her ne kadar belirli koşulların yerine getirilmesi ve belirli formalitelerin tamamlanması zorunlu ise de; belirtilen üç koşulun bulunması durumunda, hükümetin tanınması yada tanımaması noktası önemini yitirmekte ve bu örgüt kooperatif kuruluş kapsamına girmektedir.

amaçlardan bir yada daha fazlasını gerçekleştirmek için kurullar : Artan üretkenlik, antitekelcilik (girdi fiyatlarının azalması, satış fiyatının yükselmesi) ve yenilik.

Daha büyük üretkenlik; yeni bir teknolojinin uygulanmasıyla başarılabilir. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunda, özel kesimce uygulanan teknoloji, gerçekleştirilebilecek olanın gerisinde bulunur. Daha gelişmiş tekniklerin sunulması ile, kooperatifler maliyet giderlerinde önemli ölçüde indirim sağlayabilirler. Sözgelimi, herhangi bir pamuk üretim bölgesinde, çırçırılama yaşı pamuktan yapıyorsa, bu üründe önemli hasarlara yol açar. Kurtarma sistemi kullanan bir kooperatif varsa, bu sayede pamuğun kalitesi büyük ölçüde yükselir; böylece, üreticilerin eline geçen para artar. Öte yandan, herhangi bir hububat depolama örgütünün gelişmiş teknikler kullanması ile, yalnızca maliyette düşme sağlanmayacak; ayrıca, depolama döneminin sonunda ürünün daha yüksek kalitede olması da gerçekleştirilecektir. İşte kooperatifler yeni teknikleri başlatıcı olmakta ve sulama ve kurutma sistemlerini kurarak bunun olanaklarını hizmete sunmaktadır.

Başarılı kooperatiflerin, aynı ürün üzerinde çalışan öbür örgütlere göre daha geniş bir işletme hacmine sahip olmaları genel bir uygulamadır. Büyüklüğün sağladığı üstünlükler nedeniyle, faaliyet hacminin gelişmesi, birim başına düşen maliyet giderlerini azaltacak ve kooperatiflerin, hizmetlerini üyelerine düşük maliyetlerle sağlamalarını kolaylaştıracaktır. Öte yandan üreticiler arz kooperatiflerinin büyüklüğünün sağladığı artırımdan yararlanma olanağına da kavuşacaklardır.

Dünyanın gelişmekte olan bölgelerinde ortaya çıkan en genel sızlanma; varlıklarını sürdürmekte olan ve düşük fiyatlarla satın alma yaparak yüksek fiyatlarla satan bölgesel, yörel ve ulusal tekelin sömürücü düzenine karşıdır. Kooperatifçiliğin ABD'ndeki gelişim tarihi, belirli bir alanda varolan tekeli gücünü azaltılmasından sağlanan artırımların —buğday pazarlamasında, pamuk yağı ve süt ürünleri pazarlamasında— pek çok örneklerini vermiştir. Uluslararası Kooperatifçilik Eğitimi Merkezi'nde, dünyanın gelişmekte olan çeşitli bölgelerinden gelen kişiler, yukarıdakilere benzer örneklerin kendi ülkelerinde her zaman için var olduğunu belirtmektedirler.

Kooperatifler, ürünlerin pazara akışını denetleyecek ve pazarlarda belirli bir program çerçevesinde dereceleme ve standartlaş-

tırmayı gerçekleştirecek, bireysel üreticilerin, ürünlerinin kalitesiyle orantılı bir fiyat almalarını ve alıcıların kalitedeki farklılaşmaya göre fiyatlar ödemelerini sağlar. Böylece, aşırı kârlar iki yönlü olarak önemli ölçüde ortadan kaldırılmış olur. Hükümet genellikle pazar bilgisiyle ilişkilidir; kooperatifler ise, pazarları daha rekabetçi kılma yolunda çaba gösterirler ve bazen de pazarlarda önder duruma geçerler.

Kooperatiflerin çoğunluğunun ana amaçlarından birisi olan yenilik, yeni bir girişimin sunulması yada varolan ürünler için yeni pazarlar geliştirme biçimine dönüşebilir. Üretici satışlarının düşük olduğu dönemlere göre bu atılım, tarımdaki ticaretin gelişmesini sağlar.

Kooperatiflerin İkincil Hedefleri

Kooperatiflerin başarıma peşinde koştukları yukardaki ana amaçların yanı sıra, ikincil derecede kalan başka amaçları da vardır. Bu ikincil amaçlar, kooperatifler, üyeler ve ulus açısından temelde önemli olmaktadır. Kooperatifler, dolaysız kapital birikimini çeşitli yollarla sağlayabilirler; bunun içine çeşitli kooperatif üyelerinin yatırımlarını bir araya getirme işlemi de girmektedir. Bunun yanı sıra, çok daha önemli bir eylem olarak, bu yatırımların çok daha değerli kaynaklara aktarılmasında yardımcı olur ve böylece, yalnızca daha değerli kooperatif hizmeti sağlamak kalmaz; ayrıca, üye müşterilere de önemli indirimler ve gelirler sağlar. Bu dolaysız eylemlerin yanı sıra, kooperatifler birikmiş kapital fonlarına daha üretken yatırım olanakları sağlayan kredi kurumlarının kurulmasına da yardımcı olabilmektedirler.

Kooperatifsel görgü, kooperatif üyelerinin sosyo-ekonomik sistem ve işletme yönetimi açılarından daha ileri bir anlayışa ulaşmalarını sağlar. Bunun bir sonucu olarak, gerek kooperatif kuruluşlar gerekse ilgili örgütler içinde önderliğin gelişmesi hızlanır ve bu süreç önderliğin dikey ve yatay olarak öbür alanlara da yayılmasını sağlar. Yatay yayılma bir ülkedeki benzer örgütler arasında olur; dikey yayılma ise daha yüksek düzeylerdeki mevkiilerde görülür. Demek ki, kooperatifler önderliğin geliştirilmesinde yalnızca kooperatifler açısından değil, öbür alanlar açısından da önemli roller oynamakta, bu alan hükümet kademelerine kadar gidebilmektedir. Bazı durumlarda, kooperatifler başka alanlara önder ye-

tiştirme aracı olarak kullanılmıştır. Fakat, kooperatifçiliğin önderliği geliştirici niteliği geç anlaşılmıştır.

Kooperatifin kendisini kurmak son derece önemli ve yararlı bir eylemdir ve kurulu kooperatifler başka kooperatiflerin kurulmasında da önemli ölçüde yardımlarda, etkilerde bulunurlar. Bunun yanı sıra, kooperatifler, bir ülkenin toplumsal ve ekonomik gelişmesinde etkili olan çoğunluk sınıfının gereksindiği öbür tür kuruluşların örgütlenmesine ve gelişmesine yardımcı olur. Örneğin bu amaçla, kooperatifler kredi kurumları, ulaştırma örgütleri, depolama merkezleri kurabilirler.

Kooperatifler, gerek kendi kuruluşları içinde gerekse toplam pazar açısından tüm girdi ve çıktı akışını izlemektedirler. ABD.'nin bazı pazarlarında da olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelerde üreticiler tarafından yetiştirilen ve kooperatifler aracılığıyla pazarlanan ürünlere büyük ölçüde gereksinim vardır. Toplam pazarlama eylemleri yada toplam ürün ve hizmet akışı, ekonomik kaybı önleme açısından bir araya getirilmiş olmalıdır.

KOOPERATİF EYLEMLER VE FAALİYETSEL GEREKLER

Faaliyetler

Kooperatiflere özgü görevler hemen hemen sınırsızdır. Kooperatiflerin günlük işleri arasında çok az benzerlik bulunmaktadır. Küçük bir hububat depolama kooperatifinde, bir günün faaliyetleri 200 yada daha çok görevleri kapsayacak biçimde yürütülür. Bu faaliyetler dışında kalan bir kaç faaliyet olursa, bunlar da başka tür kooperatiflerde yerine getirilir.

Demek ki, kooperatiflerin günlük işleri arasında çok az benzerlik vardır. Hatta, aynı genel amaçla kurulmuş kooperatiflerde bile, değişik fiziksel kaynaklar, depolanan ürünler, çevresel koşullar ve hacim bakımından günlük işlevlerde geniş ölçüde farklılıklar bulunmaktadır. Bununla birlikte, temelde büyük ölçüde benzerlik olduğunu da unutmamak gerekir.

Kaynaklar

Dünya kooperatifleri için, hemen hemen sınırsız değişiklikte kaynaklar gerekmektedir. Bu, toprağın, kapitalin ve girişimciliğin

özdeş olmamasından ileri gelir. Üründeki küçük bir sulama kooperatifinin gereksinimleri ile, Kore'deki benzeri kooperatifin gereksinimleri arasında önemli farklılıklar vardır. Birinin ileri bir yapıma, sulama kanallarına gereksinimi olursa, öbürü daha çok ürünü satılma ve satın alınma olanakları ile ilgilenecek, pirinç ve gübre için en iyi koşulların elde olunmasına çalışabilecektir. Ayrıca, toprak tipi, topoğrafya, iklim, kapital, insan kaynağı, ekim tekniği gibi kaynaklardan da Ürdün ve Kore arasında farklılıklar bulunabilecektir. Sözelimi, Kore'deki kooperatifler elle çalışan sulama pompalarını kendi koşullarında yeterli bulurken, Ürdün kooperatifleri elektrikli pompaların gereksinimlerini en iyi şekilde karşıladığını düşünebilirler.

Yapı

Her ne kadar kooperatiflerin benzer işlevsel amaçları varsa da, ideal bir kooperatif için belirli planların yada modellerin kurulması olanağı bulunmamaktadır. Öteki değişkenlerin büyümesi, buna yol açmaktadır. Bunların en önemlisi, kooperatiflerin içinde bulunduğu fiziksel, politik, toplumsal ve ekonomik çevredir. Her ülkenin kendi kültürü, politik yapısı, yasaları vs. vardır ve bunlar kooperatifin sınırını çizer. Bununla birlikte, başarılı kooperatifçilik için söz konusu olan bazı evrensel gerekler, belirli derecede kooperatiflerin yapısını etkileyecektir.

Etkenlik

Kooperatif eylemlerde, etkenlik genellikle üzerinde fazla durulmayan bir konu olmaktadır. Bir hizmeti başka örgütlere göre daha pahalıya sağlayan bir örgütün üyesi olmakta, çok az yarar vardır. Bugün, bütün dünyada anlaşılan gerçek şudur : Kooperatif temel olarak ekonomik bir örgüttür ve başarıya ulaşılacak isteniliyorsa uygulanan fiyatlar öbür kuruluşlara göre rekabetçi bir düzeyde olmalıdır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkeler için kooperatiflerin, ekonomik bir kuruluş olmaktan öte, öbür hizmetleri de sunan bir örgüt olduğu söylenebilir. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda kooperatiflerin etken yada rekabetçi bir biçimde çalışmadıkları ve bu nedenle kendilerine devletten gelecek bazı katkıların gerektiği görüşü ileri sürülmektedir. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde, mal ve hizmetleri düşük maliyetle elde etme ve onları yüksek fiyatlarla pazarlama açısından etken çalışmadıkları

açıkça görülen öbür kuruluşlara göre, elde daha geniş fırsat bulunmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde, kooperatifler için en tehlikeli durum, içtenlik dışına çıkmaktır. Herhangi bir kooperatif işgöreni, uzun süre işini tam yapıyor izlenimini yaratabilir. Çifte kayıt sorunu çözümümez. Kooperatiflerde büyük çapta kayıt tutma işlemi bulunmaktadır. Bu kayıt tutmanın belirli şişe boyunlarında denetim olanağı sağlaması, kooperatiflerdeki içten davranmama sorununa bir çözüm yolu getirebilir.

Kayıtlar ve İçtenlik

Yönetim, dünya çapında bir sorundur. Kooperatiflerde sık sık ortaya çıkan sorun, gerek üst yöneticilerin gereks ealt kademedekilerin politik etkiler altında değiştirilebildikleridir. Bir kooperatif kuruluşta —genellikle her ülkede— daha yüksek kademelere tırmanmak için sürekli bir politik uğraşı bulunmaktadır. Üyeler, yönetim kurulunda görev almak, örgütün memurları arasına katılmak, genel yönetici yada yüksek yönetici durumuna girmek için çaba gösterirler. Politikacılar, kooperatifleri kendi oy kaynakları olarak kullanabilirler. Bu bakımdan, gerek yöneticilerin gerekse yönetim kurulu üyelerinin eğitim ve öğretimi için düzenlenecek programlara önemli ölçüde gereksinim duyulur.

Eğitim ve Öğretim

Gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunda eğitim kuruluşlarına rastlanabilir. Bu eğitimin en yaygın özelliği, teoriden çok uygulamayı ön planda tutma noktasında görülür. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerdeki okuma yazma bilmeyen oranının çok yüksek olduğu gerçeği, sorunun görünenden çok daha fazla olduğunu ortaya koyar. Bu oran, % 15'den % 85-90'a kadar yükselmektedir. Bu bakımdan, etken ve demokratik bir biçimde kooperatifin bütün düzeyindeki kişileri —üyeler, kurul üyeleri, işgörenler, yöneticiler— eğitmek kolaylıkla başarılacak bir iş olmamaktadır. Eğitici kuruluşların çoğunluğu üniversite ve öbür kurumlardan bağımsız olarak çalışır ve bir bölümü eğitici olmaktan çok özendirici bir nitelik gösterir.

Kapital

Gelişmekte olan ülkelerin tümünde göze çarpan ortak özellik, kapitalin yetersizliğidir. Bu alanda, üyelere kapitalin nasıl sağ-

landığı, etken faaliyetlere kapitalin nasıl aktarıldığı, artırım planlarının nasıl uygulanabildiği, dışardan borç biçiminde yada yardım biçiminde nasıl kapital sağlandığı konuları üzerine ağırlık verilir.

Bütünleşme

Dünya çapında duyulan gereksinimlerden birisi de, artması gereken dikey ve yatay bütünleşmedir. Genellikle, pek çok sayıda küçük kooperatifler bulunmaktadır. Bazı küçük ülkelerin ABD.'nden daha çok sayıda kooperatife sahip olduğunu söylemek şaşırtıcı değildir. ABD.'nde de bu sayı çoktur ve bunların bütünleşmeleri gerekir.

Bu alanda, özel bir olasılık federasyonlaşmaktır. ABD.'nde federasyonlaşma, kooperatiflere büyümenin artırımlarını getirmiş, gelişen bir pazarlık gücü sağlamıştır. Federasyon, eylemleri, öbür biçimlere göre çok daha etken olarak yerine getirme olanağı sağlamaktadır. Özellikle, yörel kaynakların sınırlı olması ve öbür kaynakların elverişli bulunmaması durumunda, federasyonlaşmanın yararları daha da büyüktür.

Özet

Burada, gelişmekte olan ülkelerde amaçlar, eylemler ve biçim açısından kooperatif kuruluşların benzerlikleri ve ayrılıkları gösterilmeye çalışıldı. Tanım olarak, yörel ayrılıklara bakmaksızın kooperatifler aynı ilkelere sahiptirler. Kooperatiflerin ana amaçları —ikincil amaçları olmasa bile— bütün dünyada aynıdır. Kooperatiflerin çoğunluğu, aynı sorunlarla —yönetim kalitesi, kayıt tutma, hacim— karşılaşır. Fakat, evrensellik bu noktada sona erer. Çünkü, fiziksel, politik, toplumsal ve ekonomik çevre ve kısıtlamalar nedeniyle, kooperatifler özel yapı, kaynak ve faaliyet teknikleriyle kendi amaçlarına ulaşacak biçimde örgütlenirler. Bu bakımdan, bir tek örgütsel yapı, örgütlenme tekniği ve faaliyet yöntemi ortaya atılıp bununla, bütünüyle farklı olan sosyo-ekonomik durumlarda aynı boyutlarda geçerli bir reçete yaratılmaz.